

DE BA ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Toel II: 1a, Blaast de bazuin!

Vrijdag 16 Maart 1900.

Wagg. I: 4, Is het voor u liever wel de tijd / dat gij woont
in uw gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentie en Bestellingen vrachtfrij te adresseren aan den
UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken
der Medewerkers aan den REDACTEUR, dhr. C. MULDER te KAMPEN. —
Binnenlandsche Ruilbladen, Inzenden Stukken en Werken ter recensie
aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

PLAATSELIJKE KERKEN.

VEENWOUDSTERWAL, 4 Maart 1900. Alhier is met
meerderheid van stemmen tot Herder en Leeraar beroepen de
W.Eerw. heer A. Terpstra, Candidaat te Uithuizen.

Namens den Kerkeraad,
A. W. DE JAGRE, Scriba.

EDE, 7 Maart 1900. Zondag jl. maakte onze geachte
Leeraar, de W.Eerw. heer G. van Velzen, aan de gemeente
bekend, eene roeping ontvangen te hebben van de Geref. kerk
te Wierden en Rijsen. Geve de Heere hem zijnen wil recht te
verstaan, opdat het beslissen hem gemakkelijk moge zijn, kon
het zijn tot blijdschap der gemeente alhier.

Namens den Kerkeraad,
G. VAN BEEK, Scriba.

ZEGWAART, 7 Maart 1900. Uit het gestelde tweetal, van
Ds. B. Roorda te Burum en Cand. H. Kolljberg te Barne-
veld, is alhier eerstgenoemde beroepen.

Namens den Kerkeraad,
E. H. CUORDEN, Scriba.

ZUID-BEIERLAND, 11 Maart 1900. Heden maakte onze
geachte Leeraar de gemeente bekend, eene roeping te hebben
ontvangen van de Gereform. kerk te Oud-Beierland. Mogt
zijn keuze eene Gode welbehagelijke zijn, hem tot eere en
kon het zijn ons tot blijdschap.

Namens den Kerkeraad,
J. THOOST, Scriba.

KATWIJK A/D RIJN, 12 Maart 1900. Tot onze groote
blijdschap ontvingen wij den 8 Maart het bericht, dat de
W.Eerw. heer Ds. H. Meijering de roeping naar deze gemeente
heeft aangenomen.

Namens den Kerkeraad,
W. VOUDS, Scriba.

BURUM, 12 Maart 1900. Gisteren maakte onze geachte
Leeraar de W.Eerw. heer B. Roorda ons bekend, eene roeping
te hebben ontvangen van de Geref. kerk te Zegwaard.

Namens den Kerkeraad,
K. RADEMA, Scriba.

TEN BOER, 12 Maart 1900. Gisteren maakte onze Leeraar
bij den aanvang van de godsdienst oefening bekend, dat Z.Ew.
voor de roeping van de gemeente te Tiel had bedankt. Opnieuw
werd de band gelegd, terwijl Z.Ew. vriendelijk bedankte voor
de ontvangen belangstelling. Aan het einde der godsdienst-
oefening was de oudste Oud-rijng de tolk van kerkeraad en
gemeente om hun blijdschap te doen blijken, waarna staande
werd toegebeden Ps. 134: 3. Gode de eere!

Namens den Kerkeraad,
J. H. STEENHUIS, Scriba.

WINSUM-OBBERGUM, 12 Maart 1900. Onze geliefde
Leeraar, Ds. H. Meijering, maakte j.l. Woensdag 7 Maart, na
den bidstond voor Transvaal, de gemeente bekend, dat hij de

roeping van de kerk te Katwijk a/d Rijn had aangenomen.
Mogt dit besluit strekken tot eere Gods en tot heil zijner kerken
en geve Hij ons te zijner tijd den man zijns raads.

Namens den Kerkeraad,
K. D. V. D. KOOP.

OPPEINDE-NIEGA, 14 Maart 1900. Beroepen bij de Geref.
kerk alhier de Eerw. heer S. Idema, Theol. Cand.

Namens den Kerkeraad,
H. V. D. MARKEN, Scriba.

Garnizoen Helder.

De Kerkeraad der Geref. kerk te Helder verzoekt
ten dringendste ouders en voogden hem te willen
beichten, wie hunner zonen of pupillen alhier in
garnizoen zijn geleegd, om hen met raad te kunnen
bijstaan en opzicht over hen te kunnen oefenen.

Namens den Kerkeraad,
C. STADIG.

CLASSEN.

Classis Alkmaar

vergaderd D. V. Donderdag 22 Maart 1900 te Helder
in het Militaire Tehuis.

Agendum gewoon.

Namens de Classis,
J. W. WECHGELAER,

Correspondent.

ONTVANGSTEN.

Voor Schiermonnikoog.

Ps. 27: 7. Waarlijk de Heere betoonde op nieuw, dat Hij
niet lang op hulp liet wachten. Met dankzegging zij vermeld,
dat ons f 4 werd gezonden en wel uit 's-Gravenhage van den
Zusterkrans „Hulp in nood.” Welk een heerlijk naam draagt
deze Krans, en welk een heerlijk werk doet hij. De Heere
zegene dien rijklijk, opdat hij nog veel hulp kan bieden, tot
eere zijns Naams.

Namens den Kerkeraad,
R. F. KUIPER.

Schiermonnikoog, 6 Maart 1900.

De nood van Helmonds kerk.

Onder hartelijke dankbetuiging ontving de kerkeraad op de
toegezonden circulaire van 31 October 1899 de volgende giften
en collecten.

Van de Geref. kerken te: Gasselter-Nijeven f 5, Monni-
kendam f 2, Oppenhuizen f 3,50, Zoist f 5, Cubaard f 2,
Dokkum f 5, Tilburg f 10, Almkerk f 10, Bussum f 5,
Nederhorst den Berg f 2,50, St. Anna-Parochie A f 5, Water-
graafmeester f 5, Vrijhoeve-Capelle f 2,50, Apeldoorn f 5, Oude-

water f 2,50, Elburg f 5,50, Axel A f 25, Oudshoorn f 5,
Tholen B f 2, Bilsward f 5, Rottevalle f 5, Haarlem C f 5,
Heerenveen f 2,50, Reitzum f 2,50, Marken f 1, Tzum f 1,
Berkel-Rodenrijis f 5, Amersfoort B f 5, Ee f 2,50, Katwijk
a/d Rijn f 3, Naaldwijk f 5, Terneuzen f 5, Oosterbeem f 2,50,
Giesendam A f 2,50, Westzaan f 1, Scherpenzeel f 3, Leens f 10,
Leiderdorp f 10, idem gevonden in de coll. f 1, Pomerend
f 1, Goss f 5, Leiden A f 5, Epe f 4, Vorden f 1, Nijkerk f 5,
Waddingsveen f 2,50, Giesendam B f 3, Katwijk aan Zee f 3,
Steenwijk A f 5, Rotterdam A f 25, Oudgansplaat f 2, Gro-
ningen A f 20, Anjum f 2,50, Zwolle f 10, Velzen f 2,50,
Zutphen f 11, Zutlichem f 1, Giesendam f 1, Harlingen f 5,
Pijnnaar f 5, Vronwenpolder f 2,50, Zegwaard f 2,50, Spijk B
f 4, Alblasterdam f 5, Oude-Pekela f 2,50, Schoonebeek f 2,
Oude-Wetering f 5, Sneek A f 5, B f 7,50, Delfzijl f 5, War-
fium f 5, Hazerswoude f 3, Nieuw-Vennep f 5, Nichtevecht
f 2,50, Helsenveen f 3, Lemmer f 5, Steenwijk B f 5, Maas-
sluis B f 25, Weesp A f 3, Spijk A f 5, Barneveld f 2,50,
Bodegraven f 10, Colijnsplaat f 5, Gorinchem f 10, Zaandam
B f 5, Helder f 7,50, Broda f 2,50, Blokzijl f 2,50, Uithoorn
f 1, Arum f 2,50, Overtoom (Amsterdam) f 25, Ermelo f 3,
Den Haag B f 25, Overschie f 5, Haren f 10, Steenwijk f 3,
Zalt-Bommel f 2, Midwolve f 4, Putten f 2, Aalten B f 10,
Assen f 10, Schettens f 5, Berendrecht f 5, Urk f 5, Uithuizen
f 5, Breukelen f 2,50, Nijawier f 2, Geesteren f 3, Oldebo-
p f 2,50, Hoogeveen f 5, Zaamslag A f 5, Workum f 5, Boskoop
f 10, Kollum A f 2,50, Marrum f 2,50, Enter f 8, Wanswerd
f 5, Zoutkamp f 3, N-Pekela f 5, Heinkensand f 2,50, Ieerd-
dam A f 10, Berlikum f 2,50, Avereest f 2,50, Bergum f 1,60,
Oosterbeek f 5, Aalten A f 1, Oostwolde-Oldambt f 2,50, Wol-
vega f 2, Hattum f 2, Warfena f 1, Maassluis A f 5, Oosthem
f 2,50, Mijdracht f 2,50, Bergen op Zoom f 2, Schiedam B
f 10, Heeg f 7,50, Kammerik f 3, Charlois f 10, Holten f 3,
Nijeven f 1, Appingadam f 2,50, Varsseveld f 3, Den Haag A
f 25, Blija f 3.

Aan kerkcollecten en giften van particulieren:
Bijeenverzamelde door de leden van den raad der Geref. k. te
Rotterdam B f 102,32, van Ds. B. v. S. te A. f 10, van Ds.
A. O. te W f 7,50. Collecten Geref. kerk te Oudorp f 3,58,
Vollenhove f 5,15, Muiderberg f 1,71.

Bijeenverzamelde door Ds. Voigt te Ransdounk f 32,95.
Collecten te Sprang f 8,50, Rozenburg f 9,64, Broek op
Langendijk f 7,78, Gouw f 5,80, Rijsen f 3,24, Scharenegoutum
f 18,74, Strijen f 5, Wilnis f 9,90, Haulerwijk f 10,014,
Leiden C f 9,55, Veen-udstervall f 5,57, Willemstad f 10,45,
Veenendaal f 13,504, Zwartsluis f 20,813, Katendrecht f 12,5,
Vlissingen A f 20,145, Lecaamond f 7,80, Zierikzee f 14,20,
Moerdijk f 5,90, Lollum f 10,50, Tzum f 3,30, Montfoort
f 3,32, Hollandscheveld f 4,013, Hellevestsluis f 10,50, Edam
f 3,35, N. Loosdrecht f 2,90, Kampen f 12,35, Baarn f 44,38,
Smilde A f 19,784, Dirxsum f 10,67, Kuipje f 8,80, Pijnigum
f 2, Oldehoorn f 9,45, Burum f 17,894, Sneek A f 23,56,
Andijk f 7,44, Baard f 3,05, Velp A f 3,683, Kralingen f 55,25.

Gezonden in de coll. te Leiderdorp f 1, Catechistiebus te
Oostburg f 1, Van H. A. d. J. te Zalt-Bommel f 2,50. Van
de Chr. Jongel.-Veren. te Uithuizen f 4. Gev. in de coll. te
Leiden A f 0,50. Bijeenverz. door Ds. Datema te Vrijhoeve-
Capelle f 2,80. Van Maassluis B nagekomen giften f 2,50.

Door Ds. K. Fernhout te Utrecht bijeenverz. f 9,75. Gev. in
de coll. Rotterdam A f 1,75. Van Ds. E. v. d. Kamp te
Maassluis f 1,624. Door Ds. Miedema te Charlois, nagekomen
gift f 1.

De kerkeraad verblijdt zich, dat reeds zooveel in-
kwam. Sommige kerken zonden dadelijk na ontvangst
der circulaire. Doch nog geen derde deel der kerken
betoonde hulp.

Mochten de andere kerken ook spoedig iets doen,
dan was de kleine kudde te Helmond uit deze ellende.

Grond kan nu betaald worden, maar geld om te
bouwen is er nog niet. En wat er van het kapitaalje,
dat de gemeente had uitstaan, terecht zal komen, is
nog zeer duister; we hooren er letterlijk niets van.

Waarde Broeders! verblijdt ons; de kleine gemeen-
ten in deze gewesten zitten toch al zooveel in wor-
steling met on- en bijgeloof.

Och, gij kunt u haast niet voorstellen, welk een
blijdschap het inkomen van postwissels veroorzaakt;
men gevoelt dan zoo den liefdeband van Gods volk.

Onze oogen zijn op onzen God geslagen.

Namens den Kerkeraad van Helmond,
H. J. BINNEMA.

Tilburg, 6 Maart 1900.

Voor de Theologische School.

Arnhem A	f 21,40	1/2 c. Leiden C	f 8,25
Delft	- 50,82	" Leiderdorp	- 11,08
Edo	- 8,—	" Noordwijk a/Z.	- 2,50
Leksmoond	- 6,—	" Rijsenburg	- 8,—
1/2 c. Boskoop	- 7,36	" Sassenheim	- 4,31
" Hazerswoude	- 12,50	" Voorschoten	- 5,96
" Hillegom	- 5,56	" Leerdam B	- 1,30
" Katwijk a/R	- 6,37	" Geesteren-Geislaar	- 18,33
" Katwijk a/Z.	- 7,50	" Vlaardingem B	- 15,63
" Koudekerke	- 2,86	" Zegwaard c. a.	- 8,81
Leiden A	- 20,31	" Dieren	- 24,—
Leiden B	- 12,67	" Westerbork	- 3,73

Op verzoek deel ik mede, dat behalve de f 5,75,
contributies uit Smilde de vorige week verantwoord,
vroeger reeds gestort was f 31,82, makende alzoo te
zamen f 37,57.

Laten de Plaatselijke Correspondenten s.v.p. de
namen der contribuanten voluit opgeven aan de
Classicale Correspondenten, en zooveel 't maar moge-
lijk is, de contributies uit één plaats tegelijk over-
maken. Dan komen er ook niet zoo licht vergis-
singen!

De Penningmeester
van de Theologische School,
DR. H. FRANKSEN.

Zwolle, 10 Maart 1900,
Potgietersingel 120.

KENNIS EN LEVEN.

VIII.

Nergens wordt het verband van
kennis en leven schooner en sterker
uitgedrukt, dan in de woorden van
Jezus in het hoogepriesterlijk gebed:
dit is het eeuwige leven, dat zij U
kennen, den eenigen waarachtigen
God en Jezus Christus, dien Gij ge-
zonden hebt.

De schrijver van het vierde Evan-
gelie was niet dialectisch en wijs-
geerig aangelegd als de apostel Pau-
lus, maar hij had eene intuïtieve,
contemplatieve natuur. Gelijk hij,
zoolang hij met Jezus persoonlijk
omging, geen hogere vreugde kende,
dan aan te liggen aan zijne borst,
en de heerlijkheid te aanschouwen
van het vleeschgeworden Woord, zoo
bleef hij ook later als apostel altijd
getuigen van datgene, wat hij gehoord
en met zijne oogen gezien, wat hij
aanschouwd en met zijne handen getast
heeft van het Woord des levens. En
dat verkondigt hij, opdat, evenals hij
zelf, zoo ook anderen daardoor gemeen-
schap hebben met den Vader en met
zijn Zoon Jezus Christus.

Het is daarom een betrekkelijk
kleine kring van gedachten, waarin
deze apostel zoowel in zijn Evangelie
als in zijn Brieven zich beweegt. Hij
neemt zich niet voor, een geordend
verhaal te leveren van Jezus' woor-

den en daden. Hij streeft er niet
naar, om eene geregelde uiteenzetting
te geven van de voornaamste waar-
heden des heils. Hij laat dat aan
anderen over en onderstelt de getuige-
nissen, die door andere apostelen van
Christus' persoon en werk in Evan-
gelie en Brief zijn neergelegd. Hij be-
paalt er zich toe, om die momenten
uit Jezus' leven en die gedachten
der waarheid uit te werken, die hem
het meest toespreken en aan welke
hij zich, overeenkomstig zijn aanleg
en karakter het meest verwant ge-
voelt.

Klein moge dus de kring van
waarheden zijn, waarin Johannes zich
beweegt, het is toch een kleine kring
van groote, heerlijke waarheden. En
aan deze waarheden ontdekt hij altijd
nieuwe zijden; hoe meer hij erover
peinst en nadenkt, des te meer diepten
ontsluiten er zich in voor de oogen
zijns geestes; door het woord dringt
hij aanschouwend door tot de zaak,
waarvan het woord getuigt. Zijn
gelooven is een kennen van God,
een aanschouwen van de Goddelijke
heerlijkheid in Christus, eene ge-
meenschap met den Vader en met
den Zoon, dien Hij gezonden heeft.

Dat komt in heel het Evangelie van
Johannes en ook in zijne Brieven uit.
In de overige boeken van het N.
Testament wordt de uitdrukking:
„oord Gods, alleen gebezigd van

hetgeen door God in wet en evangelie
gesproken is. Maar Johannes is de
eenige, die dezen naam toepast op
den Zoon, die van den beginne bij
God en zelf God is, die het eeuwige,
natuurlijke, persoonlijke Woord van
God is.

De beide beteekenissen, waarin die
uitdrukking voorkomt, sluiten elkan-
der niet uit maar vullen elkander
aan; zij zijn onderling ten nauwste
verbonden. En dat is het, wat Jo-
hannes gevoelt en beseft. Het evan-
gelie is het woord Gods, juist omdat
de persoon, die er de inhoud van is,
het eeuwige Woord van God is. Het
evangelie is daarom alleen zuivere,
betrouwbare openbaring van God,
omdat Christus, die het verkondigde
en op aarde bracht, de Logos is, in
wien de Vader zijn gansche wezen
en leven, al zijne deugden en vol-
maaktheden uitgesproken heeft.

Maar daaruit vloeit ook terstond
voort, dat het geloof aan het evan-
gelie geen grond heeft, wanneer het
niet samengaat met en vrucht is van
het geloof in den persoon van Chris-
tus. Een zoogenaamd historisch ge-
loof is eigenlijk den naam van
geloof niet waard. Het evangelie
werkelijk gelooven en als Goddelijke
waarheid aannemen, kan alleen, wie
den Zoon vertrouwt, wie Jezus er-
kent als den Christus, als den Ge-
zondene van den Vader, als den

weg, de waarheid en het leven.

Daarom is in het Evangelie van
Johannes het voorwerp des geloofs
niets anders dan dit, dat Jezus is de
Christus. Evenals objectief het evan-
gelie als het woord Gods en Christus
als het Woord Gods onverbreekbaar
met elkander in verband staan, zoo
valt subjectief het geloof aan het
evangelie altijd met het geloof aan
Christus saam. Beide zijn in den
diepsten grond één. Met dezelfde
daad der ziel omhelst de geloovige
het evangelie als het woord Gods
en Jezus als den Christus. Het ge-
loof blijft niet bij het getuigenis aan-
gaande Christus in het evangelie
staan, maar richt zich door dat ge-
tuigenis heen op den persoon van
Christus, dringt door het woord tot
Hem door, van wien het getuigt,
en treedt in levensgemeenschap met
den Vader en met zijn Zoon Jezus
Christus.

Deze gedachtegang leidt er den
vierden Evangelist toe, om naast het
gelooven ook nog van kennen te spre-
ken. Juist omdat het gelooven altijd
tweeërlei insluit, aannemen van het
evangelie en vertrouwen op Christus,
is het in zekeren zin onvoldoende.
Gelooven doet altijd denken aan het
aannemen van eene getuigenis op
grond van eene of andere autoriteit.
En dat is het ook altijd, op gods-
dienstig gebied evengoed als op an-

dere terreinen des levens. Maar als
de geloovige door het getuigenis des
woords in levensgemeenschap treedt
met Hem, die van dat woord de in-
houd is, dan gaat het zelfs hier op
aarde reeds in beginsel in een ken-
nen over.

Dit kennen is bij Johannes geen
dialectische ontleding van begrippen,
geen bloot verstandelijk inzicht in het
woord der waarheid. Zulk eene
louter intellectualistische werkzaam-
heid is den naam van kennen niet
waard, evenmin als het natuurlijke
leven zonder het geestelijk leven
den naam van leven, en de natuur-
lijke dood voor wie het leven in
Christus deelachtig is den naam van
dood verdient. Zulk een kennen is
eigenlijk een liegen. Die daar zegt:
ik ken Hem en zijne geboden niet
bewaart, die is een leugenaar en in
hem is de waarheid niet. Een iege-
lijk, die zondigt, heeft God niet ge-
zien en heeft Hem niet gekend. Die
niet liefheeft, heeft God niet ge-
kend, want God is liefde, 1 Joh.
2: 4, 3: 6, 4: 8. Het ware ken-
nen wordt in de practijk openbaar.
Hieraan kennen wij, dat wij Hem
gekend hebben, zoo wij zijne gebo-
den bewaren, 1 Joh. 2: 3.

Het echte wezenlijke kennen is
eene daad van den ganschen mensch,
een in zich opnemen van de waar-
heid als Goddelijke realiteit, eene

aansluiting aan den persoon zelven, van welken het woord de getuigenis is, een aanschouwen van God en eene gemeenschap met God. Het is boven de ons gewone tegenstelling van weten en doen, van theorie en praktijk zeer verre verheven, omvat hoofd en hart te zamen en neemt verstand en wil beide in dienst. En van dat kennen zegt Jezus in het hoogepriesterlijk gebed, dat het het eeuwige leven is.

BAVINCK.

„HET HUISBEZOEK.”

Prof. Biesterveld gaf verleden week eene belangrijke, leerrijke, nuttige studie over het Huisbezoek in het licht.

Er was daaraan behoefte. Hoezeer het ambt in de kerk van Christus in de laatste jaren meer tot zijn recht gekomen is, toch ontbreekt het nog al te zeer aan wetenschappelijke beoefening van de vakken, die op het ambt betrekking hebben en evengoed als uitlegging der Schrift, geschiedenis der kerk en uiteenzetting der waarheid, een wezenlijk bestanddeel vormen van de wetenschap der Heilige Godgeleerdheid.

Prof. Biesterveld heeft aan een belangrijk onderdeel van deze ambtelijke vakken eene schoone en vruchtbare studie gewijd. Nadat hij eerst de Schriftuurlijke gegevens verzameld heeft, bl. 9-22, en daarna een historisch overzicht van het Huisbezoek, voornamelijk in de Roomsche, Lutherse en Gereformeerde kerk geleverd heeft, bl. 22-138, gaat hij ertoe over, om achtereenvolgens het karakter, het doel, de noodzakelijkheid, het subject, de inrichting, en de verischen voor de rechte oefening van het Huisbezoek te bespreken, bl. 139-289.

Er valt uit dit boek van mijn ambtgenoot veel te leeren, niet alleen voor de theorie maar ook voor de praktijk, niet alleen door de dienaren des Woords maar ook door de onderlingen.

Het Huisbezoek is een kostelijk kleinood van de Gereformeerde kerken. Het ligt opgesloten in het opziensambt, dat Christus in zijne gemeente ingesteld heeft, en werd in den eersten tijd van de Christelijke kerk ook ernstig behartigd. En toen het in de Roomsche kerk allengs voor de juridische biecht plaats maakte en door de Lutherse verwaarloosd werd, is het door Calvin weder ingevoerd en hersteld en door Gereformeerde kerken en belijdenisschriften, theologen en canonisten overgenomen en ontwikkeld.

En nog altijd is het in de Gereformeerde kerken, ook hier te lande, gebruikelijk. Maar het Huisbezoek heeft steeds met groote bezwaren te worstelen. Vooral als de gemeenten zich uitbreiden, wordt het als een onbegonnen werk beschouwd. Predikanten maken er zich soms van af, met te zeggen, dat Huisbezoek het werk der ouderlingen is. En werkzaamheden van allerlei aard nemen dikwerf de krachten der ambtsdragers zoo in beslag, dat er voor Huisbezoek geen tijd en geen lust overblijft.

Prof. Biesterveld deed daarom een goed werk, met op het Huisbezoek wederom de aandacht te vestigen. Hij stelt helder in het licht, dat het een Schriftuurlijk bestanddeel van het opziensambt is. Hij toont aan, dat het niet alleen de taak is van de ouderlingen maar ook van de dienaren des Woords. Hij betoogt in den breede de noodzakelijkheid en het nut en handhaaft het tegen bezwaren en bedenkingen, die er van verschillende zijden tegen ingebracht worden. En hij wijst ook praktisch aan, hoe het Huisbezoek ingericht moet worden en bij goede regeling tijdsverdeling ook in groote gemeenten zeer goed uitgevoerd kan worden.

Moge deze studie door velen, inzonderheid door onze predikanten en ouderlingen gelezen en overdacht worden; brenge zij het Huisbezoek meer dan tot dusverre in eere, en werpe zij een rijken zegen af voor den geestelijken welstand der gemeenten van Christus.

F. R. TURETINUS.

Maandag den vijftien Maart j.l. behaalde de heer G. Keizer, die vroeger aan de Theol. School alhier zijne studien volbracht, aan de Universiteit te Lausanne den graad van Doctor in de Godgeleerdheid.

Hij verdedigde bij die gelegenheid, behalve een achtiental zeer besliste stellingen, ook eene dissertatie, welke onder den titel van *François Turretin, sa vie et ses oeuvres et le consensus* bij *Bridel te Lausanne* gedrukt werd en reeds terstond bij het eerste inzien een gunstigen indruk maakt.

De keuze van het onderwerp is gelukkig te noemen. Turretin is na Calvin en Beza de beroemdste en invloedrijkste hoogleraar aan de School te Genève geweest. In de zeventiende eeuw, in welke hij leefde, genoot hij eene Europeesche vermaardheid. Hij had uitgebreide relaties met Frankrijk, Eng-

land en Nederland. Aan den Consensusstrijd nam hij een werkzaam aandeel. Met de dwalingen van zijn tijd was hij uitnemend op de hoogte: hij ontdekte en weerlegde ze met groote scherpzinnigheid. En na zijn dood heeft hij tot in deze eeuw toe nagewerkt in de Gereformeerde theologie, inzonderheid door Cunningham in Schotland en door Hodge in Amerika.

Het proefschrift, dat de heer Keizer aan dezen theoloog heeft gewijd, is den man waardig. Het is een boekdeel van 380 dicht gedrukte bladzijden, die het bewijs leveren van breed opgezette, historische en dogmatische studie.

Dr. Keizer leidt ons eerst naar Italië, naar Lucca, waar het zaad der Hervorming sedert 1541 gestrooid werd door Peter Martyr Vermiglius. Uit die stad is de beroemde familie Turretini afkomstig. De grootvader en de vader van Franciscus Turretinus worden elk in een afzonderlijk hoofdstuk besproken. Hij zelf werd in 1623 geboren, was leerling van Diodati, Tronchin, Spanheim, maakte studiereizen naar Nederland en Frankrijk 1644-1647, werd in 1653 hoogleraar te Genève en bleef dat tot zijn dood in 1687 toe.

Een groot deel van zijn leven was gewijd aan de bestrijding der dwalingen van de hoogeschool te Saumur. Deze hadden haar aanvang reeds in de stellingen van Parsimonius en Piscator over de dadelijke gehoorzaamheid van Christus, werden te Saumur door Amyraldus, Cappellus en Placcius breeder uitgewerkt en toonden reeds spoedig, vooral bij Pajon, haar gevaarlijke strekking.

Tegen al die dwalingen stond Turretinus pal. Hij hield de eer op van de hoogeschool van Calvin. Zijn toelag was, om de gevaarlijke stellingen van Saumur te verwijderen en allen weder rondom de zuivere belijdenis der waarheid te vereenigen.

Dr. Keizer stelt in helder licht, dat bij dat pogen niet de strengste, maar de gematigde orthodoxe partij de overwinning heeft behaald.

De Consensus, die er de vrucht van was, bedoelde niet te bannen en uit te werpen, maar streefde ernaar, om op den grondslag der oude, beproefde waarheid de eenheid en den vrede te herstellen.

En daarmee komt het karakter van Turretinus overeen. Hij bracht de theologie niet verder, maar maakte aan het einde der voorafgegane, productieve periode de balans op. Daarbij onderscheidt hij zich door scherpzinnigheid, objectiviteit, gematigdheid. Geen origineele, productieve kracht is hem eigen, maar wel uitnemende, reproductieve kracht. De schatten der Gereformeerde waarheid zamelt hij bijeen, bewaart ze zuiver en trouw, handhaaft en verdedigt ze tegen inkrupende dwalingen en schoonschijnende nieuwigheden.

Dat alles wordt door Dr. Keizer op schoone wijze in zijne dissertatie uiteengezet. Niet alleen toont hij overal, goed op de hoogte te zijn van de historie, en spaarde hij daartoe geen moeite en geen tijd; maar zijn boek heeft ook dogmatistische waarde; zelfstandig en vrij, en toch op bescheiden, aantrekkelijke wijze beoordeelt hij de vraagstukken, die op dogmatisch gebied in den tijd van Turretinus aan de orde waren.

Wij wenschen Dr. Keizer daarom met deze dissertatie en den met eere verworven Doctoralen graad van harte geluk. Moge het hem gegeven worden, om straks in de pastorie van eene der Gereformeerde kerken zijne zoo schoon begonnen studien voort te zetten, tot bevordering van de Theologische wetenschap en voor een bescheiden deel ook tot eere van de Theologische School.

BAVINCK.

DE GEMEENSCHAP DER HEILIGEN.

XI.

WAT LIEFDE IS.

Wat zegt het, lief te hebben? Deze vraag is niet even spoedig beantwoord als gesteld. De liefde wordt nog minder begrepen dan beoefend.

Laat ons, om tot eene voorstelling van de liefde te komen, voor een oogenblik teruggaan op wat vlak tegen haar overstaat, te weten op den haat. Wat is haat? In zijn windselen is hij tegenzin tegen iemand; men trekt zich van hem terug en stoot hem van zich af; in zijne ontwikkeling is de haat eene felle tegenkanting tegen den evenmens, waarbij men zijn ondergang zoekt, omdat zijn bestaan ons in den weg staat. Haat is alzoo in zijn beginsel doodslag; 1 Joh. 3: 15, die zijnen broeder haat, is een doodslager.

Is liefde nu vlak het tegendeel van haat, dan valt het niet moeilijk om haar te onderkennen; de dingen worden vaak het duidelijkst van hunne keerszijde uit gezien.

Liefde is een lust aan het welzijn, aan het leven van den naaste, die ons beweegt om ons zelve met het onze in dienst van zijn belang, van zijn geluk te stellen.

Maar hiermede is niet alles van de liefde gezegd.

De liefde wil evengoed ontvangen als geven. Zij geeft om te nemen. Liefde zoekt liefde. Zij is een drang tot vereeniging met den naaste. In den naaste zoekt zij den broeder. Zij wil één leven met hem leven; zijn leven moet het hare worden, gelijk haar leven het zijne. Liefde is de wil tot eenheid. Hier valt zij saam met den drang naar leven; want leven is lichaamsgevoel, wisselwerking van onderscheidene deelen, en deze lichaamsgevoel wisselwerking geschiedt door de liefde.

Nu spreekt het vanzelf, dat aan dit alles evengoed een welgevallen aan den naaste ten grond leggen moet, als bij den haat een afkeer van hem. Liefde is alzoo in haar eerste wortelen welgevallen.

Maar is dat zoo, dan komen wij voor een gewichtig bezwaar te staan.

Ons wordt geboden onze naaste lief te hebben. Maar als liefde welgevallen tot wortel heeft, hoe zullen wij den naaste dan beminnen, als er niets aantrekkelijks aan hem te vinden is. En helaas! aan de meeste menschen is niets aantrekkelijks. Misschien haten zij ons; zullen wij dan, zulk een welgevallen aan hen hebben, dat wij ons aan hen geven, met de bedoeling om met hen één hart te worden en één ziel?

Hooren wij naar wat de wereld hierop ten antwoord geeft. Liefde wil, liefde eischt men; onze tijd begint zelfs met de liefde te dwepen, gelijk weleer met de vrijheid, en wil ze tot grondslag eener nieuwe maatschappij, waarin alle dingen gemeen zullen zijn. Dien eisch grondt men op de voortreffelijkheid van den mensch, die echter eerst te voorschijn treden kan, als de beide bronnen des kwaads, de rijkdom en de armoede, voorgoed afgesloten zijn. Wat echter, als het blijkt zal, dat de bron des kwaads niet buiten den mensch ligt, in rijkdom of armoede, maar in het hart zelf, welks gedichtsel boos is van der jeugd af? Dan zal de mensch aan geen naastenliefde meer gelooven, en slechts van zichzelf liefhebber zijn. Het kan trouwens niet anders; alleen de Schrift geeft het antwoord op de vraag, hoe het mogelijk is een welgevallen te hebben aan een onbehaaglijk mensch.

De Schrift toch laat op de menschen een wonderschoon licht vallen, door hen Gods geslacht te heeten. Voorzeker kan men in den mensch zijne afkomst slechts met moeite onderkennen; want hij draagt het kleed van een bedelaar, al toonen de verschoten kleuren, dat zijne lomp van een koninklijken mantel zijn; hij heeft geen kinderrecht, geen erfrecht meer; ook is er een vonnis des doods tegen hem gesproken, welks uitvoering den laatste band tusschen hem en zijn Vader afbreekt. En ja, stond het nu zoo met den mensch, als met den duivel, dan was het met de naastenliefde gedaan. Er is echter reden voor, dat God ons niet geboden heeft om den gevallen engel maar wel, om den naaste, al is hij een gevallen schepsel, lief te hebben. Want God heeft de wereld liefgehad; Hij zal zich zijn geslacht wedergeven. Hij heeft den mensch voor zichzelf bestemd; op ons voorhoofd staat het opschrift geschreven: aan God.

Omdat de Christen dit weet, kan hij den naaste liefhebben; de liefde van God tot de menschen is het geheim van zijne liefde tot de menschen. De Christen merkt den mensch in het licht van zijne herkomst en van zijne bestemming aan; daarom ziet hij over hetgeen zijn naaste op dit oogenblik is henen. Zoo, in God gezien, wordt de naaste hem een wezen van waarde, waarin hij welgevallen heeft.

Hierdoor wordt de lust aan 's naasten welzijn een verlangen naar zijne verlossing van den dood en zijn deelgenootschap aan het eeuwige leven, dat zich wel allernaast in het weldoen van zijn nederlijken mensch kond geeft, maar van daar uit tot den innerlijken mensch poogt door te dringen, om dezen tot God, en in God, tot de verlossing en de zaligheid te brengen.

Maar de liefde bleek ook drang naar vereeniging met den naaste te zijn, voorzeker; maar de liefde des Christens is een drang tot vereeniging met den naaste in God. God alleen is het heilig middenvlak, waar de Christen met zijn naaste saamkomen wil. Daar alleen kan het trouwens komen tot een ware en innerlijke, heilige en blijvende vereeniging tusschen hem en den naaste. Buiten God om kan slechts van eene natuurlijke en maatschappelijke vereeniging sprake zijn, die aan den hoogen eisch en den verreikenden drang der liefde van verre niet beantwoordt. De ware liefde zoekt in God vereeniging met den naaste; in den evenmensche begeert zij den broeder.

VAN ANDEL.

Politieke Beschouwingen.

Verleden week verlieten wij in Zuid-Afrika de Engelschen onder Roberts zachtjes aan optrekkende naar Bloemfontein, Vrijstaats oversterkte hoofdplaats, waarvan reeds te voren de Regeering haar zetel verplaatst had naar Winburg, een weinig Noordelijker. Afgemat als zijn troepen waren door de geforceerde marschen en de verliezen tegenover Cronjé en daarna geleden, kon hij slechts langzaam vorderen. En de Burgers, ofschoon niet voornemens hem ten Westen van Bloemfontein ernstig slag te leveren, trachtten hem zooveel mogelijk in zijn optocht te bemoeilijken. En dit gelukte hun telkens. Roberts moest zelf erkennen, dat „de Boeren” het hem, zeer lastig maakten door hunne kennis van het terrein en hun weerstand, en zijne verliezen bewezen, dat al begon ook hij reeds onder groote overdrijving het herhaald terugtrekken der Burgers als „vluchten” voor te stellen — niets minder waar was. Met meesterlijke volharding wisten ze zich met behoud van geslacht en bagage terug te trekken, en reeds bij den tweeden aanval lieten zij zich niet meer omtrekken, maar dwongen de Engelschen tot een frontaanval, die hun op 70 dooden en 320 gewonden kwam te staan, terwijl zij zelve maar 2 en 10 man verloren aan dooden en gekwetsten. Dit geschiedde van Zaterdag op Zondag. Roberts dorst dan ook niet den rechtstreekschen weg naar Bloemfontein te volgen; hij boog Zondag Zuid-oostwaarts langs de Kaalspruit af, om de Burgers, die zich Noord-oostelijker hadden opgesteld bij dien weg, en wel Noordelijk van Bloemfontein, te ontgaan. En dit gelukte Maandag, zoodat hij tegen den avond Zuid-westelijk van Bloemfontein kwam en het French met zijn voorhoede gelukte, doch niet dan na hardnekkigen strijd, tegen de nacht een paar heuvels te vermeesteren. Des aangaande seint Roberts uit Ventersvlei Dinsdag, 5 uur in den morgen: „Op mijn marsch van gister geen tegenstand ontmoet; aan French gaf ik order om zoo mogelijk voor het invallen der duisternis zich van het spoorwegstation bij Bloemfontein meester te maken en het rollend materiaal in veiligheid te brengen. Te middernacht meldde French, dat hij na heftigen tegenstand twee heuvels, dicht bij het station en de stad beheerschende, heeft bezet.”

„Een broeder van president Steyn is gevangen. De telegraaflijnen naar het noorden zijn afgesneden, de spoorweg is vernield. Met de 3e brigade cavalerie en met bereden infanterie ruk ik na ter versterking van French. Mijn overige legermacht zal zoo snel mogelijk volgen.”

Blijkbaar heeft Roberts met de uiterste inspanning en met list dit resultaat verkregen. Zijn paarden zijn af, zijn kruit is op, zijn levensvoorraad is weinig, en zoo de Burgers de gelegenheid hebben, om zijn linie van gemeenschap met Kimberley ernstig te bedreigen, en hem uit het Noorden, Westen en 't Oosten, in de open omgeving van Bloemfontein het leven zuur te maken, kon zijne positie daar nog wel eens zeer ernstig worden. Woensdagnacht was hij nog niet in Bloemfontein. Intusschen is wel gebleken, dat Roberts een groote tactikus is, waard tegenover de dappere Burgers te staan. Maar ook is duidelijk, dat er van een ontmoeting bij de Burgers, gelijk de Engelschen zoo gaarne den indruk geven, geen sprake is. Ook aan de Oranjerivier niet, waar zij de overgangen met succes verdedigen. Ook bij Mafeking staan zij trouw op post eenzijdig bij de Vaal om een mogelijk onverhoedschen inval in Bloemhof te keeren, en anderzijds de belegering van Mafeking te verscherpen. Daar ziet het er dan ook geducht benauid uit. De Burgers zijn reeds tot enkele hoo-dstraten genaderd en de Kaffers, die men om broodsgreuk uit de stad wilde jagen, joegen zij terug, alles met hun vuur beheerschend. „Te Verkrigen van Mafeking zou inderdaad een ware verkwikking zijn voor de Burgers voor de teleurstellingen van den laatste tijd. Laat ons hopen. Want ook in 't Zuid-westen van de Kaapkolonie breidt zich nu juist de opstand uit, zeer onrustbarend en de Aar-spoor bedreigend. Toch rekene men hierop niet te veel; de toestand is voor de Boeren daar zeer moeilijk tengevolge van de aanwezigheid der Engelschen. Niets minder dan Lord Kitchener's talent is noodig om daar goede orde op zaken te stellen. Ook in Natal blijft het overwicht aan de zijde der Burgers in de Biggarsbergen, ieder voor zich als een sterke vesting. Terwijl alzoo de Burgers nog geheel Bechuanaland, een deel van Grikaland-west, van Natal en de Kaapkolonie van de Engelschen in hun macht hebben, en dezen slechts een stuk van den Vrijstaat tusschen Modder- en Rietrivier in de hand (waarvan wij echter de beteekenis niet willen onderschatten), was het zeker geen ongeschikten tijd voor de Republieken eens te vragen naar de voorwaarden van mogelijken vrede, door de tusschenkomst van de Mogendheden in te roepen. Daarvan toch kan niet getwijfeld worden. 't Volgende telegram verzekert het:

DEN HAAG, 13 Maart. „De Minister van Buitenlandsche Zaken ontving Zondagavond laat het telegram omtrent de door de Presidenten Kruger en Steyn gevraagde bemiddeling van Nederland. Maandagvoormiddag vergaderde de Ministerraad buitengewoon ter beraadslaging over deze gewichtige quaestie.” Men stelle zich daarvan echter niet te veel voor. Wij herhalen: geen Mogendheid durft eigenlijk de kat de belen aan te binden, en de Engelschen zijn veel te opgewonden, om zachte en aannemelijke voorwaarden te stellen.

Reeds Dinsdag zond Engeland het antwoord: *onvoorwaardelijke onderwerping en geen onafhankelijkheid van beide Republieken.* „Welk een misdad!” riep zelfs een Engelsch parlementslid uit! De oorlog tot een verdelingsoorlog geproclameerd. Welk een gruwelijk misbruik van 't geweld over 't recht!

Wij hadden niets anders verwacht. Doch, God roept. Moge Hij zijne wrake toonen! Ook hoede men zich voor de meening alsof

Kruger en Steyn uit groote moedeloosheid dit verzoek zouden hebben gedaan. Laat de Engelschen dat vertellen. 't Is een goede zet van Kruger op 't schakbord. Blij Engeland doorslaan in zijne eischen, en dat zal 't wel doen, helaas, dan zullen de ontmoedigende onder de Burgers alom weer geprikkeld worden tot nieuw en bloediger verzet dan ooit, en Europa en N. Amerika tusschenbeide komen? Doch laten wij dit voorspanden voor hetgeen 't is. Wij verwachten er voorspanden niet veel van.

Zeker is dat 't verzet ontzaglijk zijn zal, maar ook de overmoedige houding van Engeland bevestigt de overtuiging van Kruger en de zijnen, dat het in dezen oorlog gaat om de vrijheid of den ondergang der Republieken in Zuid-Afrika. Slechts door overstelping van de Boeren zullen de Engelschen triumpheeren, maar over een woestijn!

Moge God nog de Engelschen tot inkeer brengen, en de andere naties tot diepe erkenning over hunne zedelijke gezonkenheid en hun schandelijk dulden van „geweld boven recht”!

Overigens uit Europa geen bijzonder nieuws.

In onze Tweede Kamer werd verleden week art. 1 van 't ontwerp op den leerplicht aangenomen met 53 tegen 37 stemmen, dank zij 't afwezig zijn van minstens een zevental der tegenstanders. De discussie levert weinig belangrijks op, of het moest zijn, dat het ontwerp totnogtoe zoo goed als onveranderd blijft. De socialistischen laten zich duchtig gelden.

Toch werden al hunne voorstellen en die der Radikalen tot verscherping van leerplicht — verworpen.

Er zou gisteren officieel bericht zijn ontvangen, dat „de vier gevangen genomen scheepsofficieren van het parlementaire stoomschip *General Pel* door inboorlingen op Nieuw-Guinea vermoord zijn.”

Droef gevolg van de slaphed onzer Marine aldaar!

NOORDTJIL.

Het anti-alkoholisch Wereldcongres zal van 9 tot 13 Juni aanstaande te Londen gehouden worden.

In de Fransche Kamer verdedigde de abt Gayraud het gezantschap bij den Paus „op gronden ontleend aan het Christendom”. — „Aan het Katholicisme”, vervar de dingen niet! — riep het Kamerlid Clovis Hugues hem toe.

Einde 1898 telde men in Japan 40.981 Protestanten, 53.427 Roomschen en 24.431 Grieksche-Katholieken. De Protestanten hadden toen, na aftrek van verliezen door sterven en verhuizen 403 leden gewonnen. Zij hadden 692 missionarissen, zowel vrouwen als mannen. Er zijn 308 inlandsche predikanten en 725 evangelisten, die nog niet geordend zijn. Voorts hebben de Protestantische kerken 22 scholen en Theologische colleges, 20 jongens- en 50 meisjeskostscholen. De Roomschen hebben twee Theologische scholen en vier pensionaten. — Op godsdienstig gebied heeft de Europeesche beschaving aldaar nog niet zooveel invloed, als op het staatkundig en oorlogskundig gebied.

Zuid-Oosthoek van Friesland.

M. de R.! Mag ik zeer beleefd een plaatsje in onze *Bazuin* verzoeken, om het volgende te verantwoorden.

Ontvangen door Ds. H. Meijer te Reitzum, gevonden in de coll. f 1; door Ds. N. Diemer te Munnekezijl f 1,02; van N. N. te Nijemirdum f 5; door den heer G. Buldt-huis te Winsum (Groningen) van de Jonged.-Ver. f 5; van Meij. Beeuwkes den Haag f 7; een zak bruine boonen (heele beste), van de heeren Gebrs. van Namen te Zwijndrecht; dat is de tweede zak al in dezen winter, die geliefde Broeders gedanken de armen in den Z.O.H. liefderijk en mild; een pakket Scheurkalenders en boekjes, en een rol muurplaten met Bijbelteksten, van den heer K. J. Zomer te Franeker; een doos met leetuur, predikatiën en boekjes enz., van den heer A. B. te Urk; een doos met gedragen kleederen, afgezonden te Vlissingen, afzender onbekend; dan nog een pak oude en nieuwe kleederen van de Geref. Vrouwen-Ver. te Oppenhuizen en Uitwellinga (bestuur Meij. M. C. van Kasteel, W. Porter, J. R. de Groot). Die Ver. bijzonder dank; al de gevers zij hartelijk dank gezegd, voor de liefdesbemoeiing den armen Z.O.H. bewezen. De Heere vervulde zijn Woord aan u allen: Wat gij aan een van mijne minste broederen gedaan hebt, dat hebt gij aan mij gedaan.

Uw dankbare Vr. en Br.

J. WOUDE, Correspondent van *Jachin*. Oranjerood, Heereveen, 12 Maart 1900.

Militair Teknis te Kampen.

In hartelijken dank ontvangen: Gift van de Zendings-Vereeniging f 10,— Van den Ring v. Geref. Jongel.-Ver. Hardenberg en omstreken f —,87 Van de Jongelings-Vereen. te Gasselternijveveen f 4,62

Namens het Bestuur, H. v. OLST, Penningm.

Ingezonden.

Voor eer en recht.

Ook na het zacht vermaan van den red. van „De Bazuin”, in het art. „Broederlijk?” — zie No. 9 — heeft de red. van de *Friesche Kerkblad* noch zijn beledigende woorden teruggenomen, noch aan mijn verweer een plaats gegeven in zijn blad. Hij volgt geheel het voorbeeld van den red. van „Hollands Kerkblad”, over wien ik klagen moest in No. 52, en die nog niet op deze zijne schreden is teruggekeerd. Waar moet het heen, als zulke persmanieren onder ons en over ons heerschappij verkrijgen?

Hoe ongaarne ook, ik moet mij wel in postuur stellen tegen wat m.i. een miskenning

is van eer en recht. Een goede naam is beter dan goede olie.

Ik zal mij thans bepalen tot de vermelding der feiten, en de mededeeling van de stukken. In de F. K. van 19 Jan. j.l. heeft het den red., Dr. H. H. Kuyper, goed gedacht, over „De Roeper” te schrijven, zóóals reeds in het bovengenoemd art. „Broederlijk?” van Dr. Bavinck is medegedeeld. Veertien dagen lang heb ik gewacht, of de red. niet zelf zou inziden, dat dit toch al te zeer gaat buiten de maat van strenge kritiek over anderen en van vreugdegeroep over „dooden.” Te vergeefs. Toen heb ik den volgenden brief geschreven. Niet om „op visite” te gaan, maar om op te komen tegen het vonnis van een rechter op eigen hand.

AAN DR. H. H. KUYPER, RED.
VAN „DE FRIESCHE KERKBODE.”

Geachte Redacteur,

In 't No. van 19 Jan. j.l. van uw blad heb ik u veroorloofd, dat door mij jarenlang geregeerd weekblad „De Roeper,” nu het zijn loop geëindigd heeft, te smaden met een vonnis, dat de nog levende schrijvers en vooral den gewezen redacteur wel tot een afschrik moest stellen voor ieder, die over hen oordeelt naar en op gezag van uwe uitspraak.

Twee weken heb ik gewacht, of gij niet zelf tot inzicht zoudt komen, dat zulk een „wijze” van „polemiëken voeren” ten eenenmale strijdig is met betamelijke persmanieren, en, wat meer zegt, met de wet onzes Gods.

Dat gij niet zonder eenig gevegen „De Roeper” hebt zien verdwijnen, duid ik u niet ten kwade. Maar met verontwaardiging verwerp ik als valsche getuigenis deze uwe bittere woorden, waarin gij karakteriseert „de wijze, waarop de polemiek gevoerd werd” door „De Roeper.” „Stelselmatige verdachtmaking” is misschien een te sterk gesproken woord, maar het had er soms veel van, alsof al wat van de Vrije Universiteit kwam en al wat Dr. Kuyper deed reeds daarom slecht en verkeerd was.

Daarover heb ik, als het noodig mocht wezen, veel te vragen en te zeggen. De achting voor de Friesche kerken en allen die verder de Fr. Kerkbode lezen, en de opprissing van eigen goeden naam verbieden mij, te aanvaarden dat brandmerk op mijne bedoelingen met mijne meermalen in „De R.” genote bezwaren tegen woorden en daden van Dr. A. Kuyper, en tegen hetgeen de Vrije Universiteit doet, of liever, niet doet.

„Stelselmatige verdachtmaking” — daarvan beschuldigt gij „De R.” niet ten volle, maar, en dit is minder dapper doch niet minder erg, door er bij te voegen dat dit „misschien” is „een te sterk gesproken woord,” gaat gij aan 't insinueren. Gij treedt van het geschrevene dat u hindert, over op het gebied van de bedoelingen, des harten. Gij keurt niet af een of andere uitdrukking; gij tracht niet een of andere, uws inziens gansch ongegronde, kritiek te ontzenuwen. Niets daarvan. Gij brandmerkt het blad in zijn geheel en in al zijne jaren, als een niet alleen opzettelijk bestrijd maar ook opzettelijk leugenachtig getuige betreffende de Vrije Universiteit en Dr. A. Kuyper.

Daartegen kan en mag ik mij niet verdedigen. Maar ik verzoek u, die boozee taal terug te nemen. Daarna — ben ik bereid, uwe gronden tegen hetgeen ik nu vele jaren heb geschreven over den arbeid van Dr. K., en nu en dan over de V. U., te overwegen, als gij die wilt te kennen geven, en daarover met u, mits in goede vormen, van gedachten te wisselen.

Laat mij hier nog mogen bijvoegen, dat ik meermalen heb bemerkt, dat in sommige kringen zóó over mij werd geïnterueerd. Van zulk gemoep en zulk onderonsjeskritiek kan men smart genoeg hebben, doch dat moet men zwijgend dragen. Nu gij echter in 't publiek u tot lof maakt van zulke gevoelens, is zwijgen mij niet geoorloofd; zoomin om mij zelven als om anderen, die in „De Roeper” wel eens over Dr. Kuyper en de Vrije Universiteit hebben geschreven. Vergun mij, te mogen vertrouwen, dat gij zelf dit ook zult inziden en er toe zult kunnen komen, rondweg uw ootmoedig vonnis in te trekken: met behoud van uw recht tot gemotiveerde kritiek op mijne „wijze van polemiek,” en met waardeering van mijn recht om bezwaren te uiten, zelfs tegen Dr. Kuyper, en betreffende de V. U. nu en dan een opmerking te maken.

Wees zoo goed, dit schrijven in uw blad op te nemen.

Met verschuldigde achting,

Uw. dw. dn.,

L. LINDEBOOM.

Kampen, 5 Febr. 1900.

Wederom heb ik twee weken geduld gehad. Wel vond ik het vreemd, dat mijn ingezonden stuk mij niet werd teruggezonden, noch kennisgeving van niet-plaatsing gedaan, al ware het laatste dan ook maar in de F. K. Dat kon echter, dacht ik, wel zonder opzet zijn nagelaten, een onschuldige verzuim.

Na 2 weken, Zaterdag v.m. 17 Febr., schreef ik toen een briefkaart aan Dr. K., inhoudende het verzoek mij in te lichten, of mijn woord van verweer door hem misschien niet was ontvangen, en indien wel, waarom het niet of nog niet geplaatst was. Daarop ontving ik Maandag 20 Febr. dit bericht: „Door de veelheid der officiële copie kon de Kerkbode verleden week u geen antwoord brengen op uw vraag. Deze week zal dat antwoord u geworden.”

Dat bericht klopte niet geheel op mijn vraag. Ik begon te vermoeden, dat mijn stuk niet geplaatst zou worden, doch hoopte nog dat Dr. K., uit mijn stuk verstaan hebbende, wat mij in zijn artikel diep griede, het krenkende van zijne woorden zou willen terugnemen. De F. K. van 23 Febr. bracht mij, in plaats van die verklikking vermeerdering van pijn. Eerst word ik terzij gezet als een die, nu zijn blad „dood” is,

voorzoover zijn arbeid aan dat blad betreft, dat blad tot de dooden gerekend moet worden, en over wien een redacteur, die zich zet om „doodengericht” te houden, zonder tegenspraak en hooger beroep te vergunnen, vonnis mag vellen. Vervolgens word ik in 't zelfde artikel beschuldigd van insinuatie tegen Dr. A. Kuyper en van onwellevend optreden, beide zonder dat één van mijne aldus gekenschetste woorden wordt medegedeeld.

Na hetgeen de red. van „De Bazin” in No. 9 gezegd heeft van de ongeldigheid van zulke argumenten voor de niet-plaatsing van mijn verweer en de niet-aanvaarding op mijn beklag, ga ik daarop nu niet verder in. Ik zeg hem dank en ook Ds. A. Littooij in de Zuidkerk; en Ds. Winckel in H. Kerkblad voor hun getuigenis tegen zulke wijze van doen.

Ook de red. van De Heraut mengt zich in de zaak. In het No. van Zondag j.l. verklaart ook hij het niet betamelijk, een artikel, dat niet ter kennis van de lezers is gebracht, als onwellevend te veroordeelen. Van de toevoeging: „ook al ontkennen wij niet, dat er aanleiding gegeven was,” ontvang ik gaarne toelichting; welke „aanleiding” heb ik daarvoor gegeven? De H. acht „olie op de wateren” noodig. Maar m.i. werpt zij zelve in plaats van olie op de baren, een beetje olie in 't vuur en mist alzo haar goede doel. Immers, De H. brengt in het publiek, wat niet publiek behoeft te worden, en zoo werd zij vooral door onvolledige publicatie, reeds oorzaak van misvattingen, die allermeest voor mij onaangenaam zijn.

Genoodzaakt, zal ik deze aangelegenheid nu in haar geheel mededeelen. De zaak is deze.

In het eind der vorige week ontving ik een pres. ex. van Dr. H. H. Kuyper's Rede bij de aanvaarding van zijn hoogleraarsambt aan de V. Univ. Die toezending in deze verhoudingen verwonderde, hinderde, mij. Hoe, dacht ik, kan de geachte redenaar het toch in zichzelf samenvoegen, mij zóó krenkend te tekenen en daarna zoo onrecht te bejegenen, en tegelijkertijd mij eene rede present te sturen, terwijl hij weet dat ik die krenking diep gevoel? Welke voorstelling maakt hij zich van mijn karakter, dat hij kan meenen, dat zulk een zending, zonder meer, mij aangenaam zou kunnen wezen? Na rijp beraad, heb ik die rede teruggezonden. Om hierbij alle onnoodige onaangenaamheid te vermijden, zond ik ze niet „retour afzender,” maar frankerde ze opnieuw en adresseerde ze in behoorlijke, volledige titelatuur, aan Prof. Dr. H. H. Kuyper.

De aanmerking in De H. dat ik dit deed op het zelfde covert met doorbalen en bijchrijving, ga ik voorbij, als al te klein; gedurig ontving ik en verzend ik drukwerken, met gebruik van het zelfde covert en met doorbalen enz. op dezelfde wijze.

Ik deed echter meer, en dat deelt De H. niet mee. Zoo doet ook De H. mij onrecht. Mag ik haar daarvan herstel verzoeken? Ik heb aan Prof. Dr. H. H. Kuyper de reden gemeld van de terugzending van zijne rede. En dat niet op een briefkaart, die lichtelijk ook wordt gelezen door anderen, maar in gesloten brief. Die brief luidt aldus.

DR. H. H. KUYPER.

Hooggeleerde Heer,

De krenkende behandeling, van u onderzonden in de F. K., en die nog verergerd is door uw „antwoord” op mijn niet geplaatst woord van verweer, verbiedt mij, het toegezonden ex. van uwe rede aan te nemen. Met leedwezen over dezen gang der zaak, zend ik u daarom de rede terug. Ik wilde het echter niet doen zonder u de reden te doen kennen. De kenschetsing, door u van „De Roeper” gegeven, mag ik niet aanvaarden, noch stilzwijgend verdragen. Ik blijf daarom uitzien naar een vervanging van uw krenkend schrijven door een rechtvaardig oordeel.

Met achting,

Uw dw. dn.

L. LINDEBOOM.

Kampen, 2 Maart 1900.

Vrijmoedig vraag ik aan iederen onbevooroordeelde, of ik daarin onbehoorlijk heb gehandeld. Meenen sommigen, dat ik die rede toch maar had moeten aannemen, al kon ik er geen dank voor zeggen: hetzij om mij zelve nieuwe misdading te sparen, hetzij uit Christelijke lijdzaamheid, hetzij zoo; alleen, men eerbiedige ook mijne overtuiging, dat ik het niet mocht doen. 't Zou van mij onoprecht en niet zachtmoedig en lijdzaam, maar week en laf zijn geweest. Een Christenmenschen mag en moet toch ook de achting voor zichzelf kunnen bewaren, en tegen zielelijke geringachting van eigen en ander eer en recht zich hoeden.

Aan de Geref. Kerkeraden in Friesland laat ik een ex. van dit No. van De Bazin zenden. Die kosten en moeite, en meer dan die, is „eer en recht” mij wel waard. Den blaam, door H. K. en F. K. op mij geworpen, en door de F. K. ook op andere „Roeper”-mensen, mag ik niet rustig laten inroesten. Een paar weken laat ik gaarne dien broederen nog tijd om te overwegen, of en hoe zij mij mijne eer willen teruggeven, en de beschuldigingen terugnemen, of bewijzen. 't Is mij volstrekt niet te doen om een „storm” te verwekken, waartegen De H. waarschuwt; integendeel, ik zoek den vrede en de eenheid, maar met behoud van de vrijheid om met alle kracht te getuigen tegen wat m. i. niet goed is, zonder daarom in een afschrikkend licht te worden getoond, gesteld voor de kerken, in wier midden ik naar mijn beste weten den Heere dien met de gaven, die Hij mij wilde toevertrouwen. Gaarne wil ik gemotiveerde bezwaren tegen mijn arbeid in de pers overwegen, gelijk ik ook aan Dr. H. H. Kuyper schreef; maar — vooraf moet het „oortoevend vonnis” van den Frieschen rechter en de qualificatie van Ds. Sikkel worden teruggenomen. Mochten die heeren

en broeders redacteurs mij dat eerherstel blijven weigeren, dan zal ik dat moeten zoeken langs andere wegen. Dat zulks niet noodig zij, is de wensch en bede van mijn hart.

L. LINDEBOOM.

Kampen,
12 Maart 1900.

DE EENIGE.

Mijnheer de Redacteur!

Mag ik zoo vrij zijn u eenige inlichting te vragen naar aanleiding van bovenstaand opschrift? 't Is genomen uit een bewering van Dr. H. H. Kuyper, uitgesproken bij gelegenheid van de aanvaarding van het Hoogleraarsambt aan de Vrije Universiteit 20 Jan. j.l. en te vinden pag. 39 zijner Rede: Het Geref. beginsel en de Kerkgeschiedenis.

„Geen schooner taak” zoo liet de redenaar zich hooren, „kan mij worden aangewezen aan de Kerkgeschiedenis van Nederland te onderwijzen aan de eenige Calvinistische Hoogeschool in ons Vaderland.”

De jeugdige Hoogleraar verklaart daarmee de Vrije Universiteit voor de eenige Calvinistische Hoogeschool in ons Vaderland.

De enige! Mag ik u vragen: is dat waar?

Ik ben misschien niet zoo goed op de hoogte van wat er zoo al gebeurt, wat er zoo al afgebroken en opgebouwd wordt, op wetenschappelijk of ook op kerkelijk gebied. Maar ik meen toch zeker te weten, dat de Theol. School te Kampen nog niet is opgeheven. Zij is er nog, niet waar? al schijnen sommigen blijkbaar hare opruiming wenschelijk te achten in het belang van wetenschap en kerk.

Of vergis ik mij misschien in haar aard en karakter? Is zij wel een Hoogeschool? Doch haar in te deelen bij het Lager of Middelbaar Onderwijs gaat toch, dunkt me, ook niet.

Ik stem het u toe, een Universiteit is zij niet. Zij maakt daarop ook geen aanspraak. Zij is een Theol. School ter wetenschappelijke opleiding van Dienaren des Woords.

Of is alleen wat Universiteit is, of heet, een Hoogeschool? Dan valt natuurlijk een wetenschappelijke inrichting als de Theol. School te Kampen er buiten. Doch dan raak ik weer in de war met het begrip Universiteit.

Ik heb wel eens hooren zeggen, dat een Universiteit een inrichting is, waar les wordt gegeven in schier alle vakken van wetenschap en dat die wetenschappen worden beoefend om haar zelfs wille, niet om dominie's, geneesheeren of advocaten op te leiden. Dat, hoorde ik zoo zegge i, geschiedt op vakscholen.

Doch met die twee eischen tot maatstaf te stellen, raak ik weer in het gedrang met de eenige Calvinistische Hoogeschool. Immers aan haar worden ook niet schier alle vakken van wetenschap onderwezen. Ik meen vrij goed te weten, dat de Theol. wetenschap daar schier het één en het al is. Dat er is een kring van drie of vier Theol. Professoren en 70 of 80 Theol. studenten, die niet Theol. School, maar Theol. Faculteit genoemd wordt. Dat er verder is één Hoogleraar in de Rechten, die met zijne enkele leerlingen de Juridische Faculteit uitmaakt en dan nog één Hoogleraar in de Letteren, die met zijne discipelen de Litt. Faculteit heet. Toch moeten deze twee laatste Faculteiten het hem doen. Ten minste ik heb in sommige kringen van kerkelijke mannen, die, naar het schijnt, wel wat jaloersch waren op de wetenschappelijke positie en den wetenschappelijke naam der Vrije Universiteit daarover wel eens eigenaardig hooren spreken. Zij beweerden, dat het wel gewenscht zou zijn, ten einde het onderwijzen aan de Theol. School ook een Universitair karakter te geven, een man als Dr. Nieuwhuis b. v. te benoemen tot Hoogleraar in de Letteren en een of ander Geref. Jurist tot Hoogleraar in de Rechten aan die School. Naar uit den gang der zaken aan de Vrije Universiteit blijkt, kan Dr. Nieuwhuis tegelijk wel docent blijven aan het Geref. Gymnasium, verbonden aan die School, en kan de Jurist zijn praktijk als Advocaat wel blijven waarnemen. Aan een wetenschappelijke School bestaat het toch niet in college-geven en in college-loopen. Vrije, zelfstandige studie met zoo nu en dan eens een werk van de Hoogleraren, is toch te verkiezen boven dat mechanisch leeren of inpompen. Zoo beoordeelde men. En werkelijk is er wel iets voor te zeggen, te meer, daar dan de Theol. School den naam van Hoogeschool kan behouden. En voor den naam moet men ook wel wat doen.

Ook heb ik mij zelf al afgevraagd, of het misschien daarin zit, dat de Theol. School niet zoo zeer de wetenschap beoefent om haar zelfs wille, maar dat ze dit doet ter opleiding van Dienaren des Woords. Zij zou dan een z.g. vakschool zijn en den naam van Hoogeschool niet waard zijn, gelijk dat al eens zeer welwillend aan de studenten dier School van zekere zijde is herinnerd. Doch met die veronderstelling loop ik ook weer vast.

Want in zijn Rede, pag. 40, verklaart Dr. H. H. Kuyper, dat hij zich in dit zijn ambt beschouwt „niet alleen de wetenschap maar ook de kerk van Christus bij de opleiding harer Dienaren te dienen.” Komt de Hoogleraar met zijn Hoogeschool dan niet eenigermate in het schuifje van de Theol. School, als vakschool? Ik vraag maar! Want ik ken dat machtig wetenschappelijke woord: Als twee hetzelfde doen, dan is het daarom nog niet hetzelfde. En dan zwijgt een gewoon mensch natuurlijk. Maar desalniettemin arbeiden beide ter opleiding van Dienaren des Woords. Beide meenen dat te doen wetenschappelijk en naar den Woord Gods. Doch behalve dat gemeenschappelijk werk doet de Vrije Universiteit ook nog iets, ja veel aan de studie der wetenschap om haar zelfs wille. Is het niet zoo?

Zou zij nu daarom een Hoogeschool zijn, terwijl de Theol. School als vakschool het niet is?

Maar dan ben ik er nog niet. Want in dat werk, het werk der opleiding staat de Vrije Universiteit de Theol. School ijverig ter zijde ten dienste der kerken. Zij leidt dus ook op tot een bepaald ambt.

Of is dit soms maar een bijzaakje als winkel-nering om de „fabriek der wetenschap” aan den gang te kunnen houden. Doch dit mag ik ook niet veronderstellen, hoewel Dr. A. Kuyper zich eenigermate in dien geest uitliet op den jongsten Universiteitsdag te Middelburg. („Band aan het Woord” pag. 30.)

Toch wil er dit bij mij nog niet in. Want, gelijk, naar ik meen, laatst door Prof. Wielenga in de Bazin is opgemerkt: De Vrije Universiteit mag er al niet zijn om den wille der kerken, de kerken zijn er in allen gevalle niet om de Vrije Universiteit, evenmin als om de Theol. School. Toch heeft de Vrije Universiteit voor haar winkelniering een goeden klant aan de Geref. kerken en daarom wil ze blijkbaar ook wel iets voor haar doen.

Als ik dus let, niet op afgetrokken rede-neringen noch op deftige woorden, maar op den gang der zaken zelve en op beider werkzaamheid, ja dan zijn beide, bij alle verschil, nagenoeg in hetzelfde werk bezig en hoofdzakelijk met hetzelfde doel. Een fabriek toch, ook een fabriek der wetenschap, die geen winkel of winkels voor afzet achter zich heeft, werkt zich in den regel als van zelve dood.

Waarom dus de ééne een Hoogeschool kan zijn en de andere niet, zie dat begrijp ik dan wederom niet.

Of moet ik het misschien zoeken in de bijvoeging Calvinistisch? De eenige Calvinistische dus. Er zouden dan wel meer Hoogescholen in Nederland zijn (die zijn er dan trouwens ook) en ook wel zoo iets te Kampen, dat men Hoogeschool noemt, maar zij zijn niet „Calvinistisch.” Van de Overheids-Hoogescholen te Leiden enz. is dat duidelijk.

Maar dat de Hoogeschool van de Geref. kerken in Nederland, ter opleiding van Dienaren des Woords, niet Calvinistisch zou zijn, dat wil er eigenlijk ook niet bij mij in. Maar wat dan?

Ja, er blijft mij in dit labyrint nog één uitweg.

Als ik wel ben ingelicht, dan maakt men in wetenschappelijke kringen nog al onderscheid tusschen Calvinistisch en Gereformeerd. Calvinistisch zou dan nog dieper gaan, nog innerer spreken, nog verder reiken, nog meer omvattend en scherper belijnd zijn dan Gereformeerd.

De Theol. School te Kampen zou dan wel een Geref. Hoogeschool zijn, een Hoogeschool ter opleiding van Dienaren des Woords, maar het peil of den ij Calvinistisch zou ze dan niet kunnen halen. De eenige Calvinistische Hoogeschool in ons vaderland zou dan zijn en blijven, de Universiteit van de Ver. voor Hooger Onderwijs op Geref. grondslag. Doch nu ben ik er nog niet. De Geref. grondslag brengt me helaas! weer in de war.

Of moet niet als de grondslag Geref. is, ook heel de Hoogeschool Geref. zijn. Bij een Geref. grondslag behoort een Geref. stijl en zelfs een Geref. uithangbord voor den winkel. Toch kan 't, dunkt me, wel: Calvinistisch op Gereformeerden grondslag.

Doch dan past, dunkt me, dat woord Eenig weer niet.

Hoe dit echter ook zij, want ik zal er wel niet uitkomen, het verwondert mij onder al die omstandigheden niet, dat de jeugdige Hoogleraar verklaarde: „Er kan mij geen „schooner taak” worden aangewezen dan daaraan onderwijs te geven.”

Te meer daar de redenaar, indien hij niet zoo bescheiden geweest ware, alles in aanmerking genomen, evengoed had kunnen zeggen: De eenige Calvinistische Hoogeschool in heel de wereld. Ik heb wel eens hooren spreken van de Universiteit te Princeton (N.-Am.) als een Hoogeschool van betekenis ook uit dit oogpunt. Maar ook zij moet tegenover dit alles, dunkt me, de vlag strijken, want een Calvinistische Hoogeschool is ook zij, naar ik vrees niet.

Zoo blijft zij dus de enige.

Is het zoo, hooggeachte Redacteur? Is het zoo? Gaarne ontving ik hierop eenig antwoord, hetzij van u of van iemand anders. Ik vraag dit met te meer vrijmoedigheid, omdat ik mij mag onderteekenen wel niet als lid maar dan toch als

Begunstiger van de Ver. van H.
Onderwijs op Geref. grondslag.
S., 10 Maart 1900.

HET MILITAIRE TEHUIS

TE KAMPEN.

Laatstleden Maandag hield de Vereniging van het Mil. Tehuis alhier weder hare jaarvergadering. Uit de verslagen van Secretaris en Penningmeester bleek, dat de Heere in het afgeloopen jaar ons gezegend had. Geregeld werd het Tehuis bezocht. Vooral des Zondagsavonds kwamen er verscheiden jongelingen, die bijna zonder uitzondering met stille aandacht de bespreking van Gods Woord aanhoorden. Volgens mededeeling van br. v. d. Veen, die met veel tact de vergaderingen leidt, blijkt het zoo nu en dan, dat het zaad dat gestrooid werd, vruchten oplevert.

Deze arbeid moet dus gesteund worden. Onze Penningmeester voorspelde, dat we eerstlangs een tekort zouden hebben van omstreeks f 50. Wie helpt ons nu?

Vroeger deden we in dergelijke gevallen een beroep op de hulp van allen, die belangstellen in 't welzijn van den soldaat. En wij werden niet beschaamd. De Jong-Ver. te Gasselter-Nijveen, en de Dameskrans te Kampen ontbraken nooit en stonden altijd. Komt, worde dit voorbeeld gevolgd door vele. Als van elke Jong-Ver. zich een lid beschikbaar stelde, om iets voor ons Tehuis bijeen te brengen, dan waren we spoedig gered.

Vrienden, ziet naar Zuid-Afrika, welke helden gekweekt worden, als zij op God hun vertrouwen stellen in tegenspoed zoowel als in voorspoed.

Verblijdt dus onzen Penningmeester den heer H. van Olst, met ruime giften.

J. A. G. DE WAAL, Secr.

Kampen, 13 Mrt. 1900.

N. B. Andere Chr. bladen gelieven dit verzoek over te nemen.

Boekaankondiging.

Vier Gesprekken over Kerkelijke Ineen-smelting door W. de Jonge, v. d. m. Dokkum, Schaaf 1899.

Deze gesprekken trachten bezwaren uit den weg te ruimen, die nog altijd hier en daar tegen de ineen-smelting worden ingebracht, en hare noodzakelijkheid uit Gods Woord en de Belijdenisschriften aan te toonen.

Dit is de goede weg. Met dwang richt men weinig uit. Maar bewijzen uit Schrift en Belijdenis hebben op den duur altijd vat op eene Christelijke consciëntie.

Gezette Kunst. Honderd platen naar schilderijen van bekende meesters met bij-schriften van Dr. G. J. van der Plier, Dr. J. H. Gunning J. Hen., Dr. A. J. Th. Jonker, Dr. H. M. van Nes en S. Ulfers. Amsterdam, D. B. Centen.

Van dit kunstwerk zijn reeds vier afleveringen verschenen. De platen, genomen naar schilderijen van bekende meesters, beelden hoofdmomenten uit de Bijbelsche geschiedenis af; zóóals de verbanning uit het paradijs, Kains vlucht, den zondvloed, den torenbouw, Sodom en Gomorra, tafereelen uit het leven der aartsvaders, der richters en der koningen. Zij staan niet alle in eenvoud en schoonheid op dezelfde hoogte, maar lichten de Bijbelsche gebeurtenissen toch veelszins op treffende wijze toe. Ook de bijchriften van de gunstig bekende auteurs verschillen onderling. Sommige schetsen in het kort de gebeurtenis, die voorgesteld wordt; andere verklaren de plaat, die soms ook verklaring behoeft; nog andere zijn meer stichtelijk van aard en trekken nuttige lessen uit het Bijbelsch verhaal. Hier en daar lokt de opvatting ervan bedenking uit. Maar over het algemeen zijn het passende bijchriften in schoone vorm en gekuischten stijl. Het geheel is den naam van een kunstwerk waard. De prijs is niet te hoog. Het complete werk, dat in tien afleveringen à f 1.50 verschijnt, zal niet meer dan 15 gulden kosten.

Het leven Charles Haddon Spurgeon. Naar bescheiden uit zijn Dagboek, Aanteekeningen en Brieven samengesteld door zijne weduwe. Vertaald door Elisabeth Frey-stadt. Deel I. Rotterdam, Daamen 1900.

Ook zonder aanbeveling zal dit werk zijn weg vinden. Wie kent Spurgeon niet, en wie wil niet altijd meer van hem weten? Er zijn weinig levens, zoo rijk aan ervaring, zoo machtig van invloed, zoo vruchtbaar en gezegend als van dezen Londensch prediker, die terecht de vorst onder de predikers is genoemd en wiens gemeente zich uitstrekt over de gansche aarde. Zijne levensbeschrijving, grootendeels afkomstig van zijne eigene hand, begroeten wij met groote vreugde. Zij verschijnt in vier deelen, met duidelijke letter, op best papier gedrukt en geïllustreerd met afbeeldingen der voornaamste plaatsen, welke tot Spurgeon's leven in betrekking hebben gestaan. In elk deel komt als titelplaat nog een portret van Spurgeon voor, op verschillende leeftijden. Het eerste deel is 350 bladzijden groot en kost bij intekening slechts f 1.50. De prijs is dus door den Uitgever zoo laag mogelijk gesteld. Voor zes gulden is men in het bezit van het geheele werk. Er is geen twijfel aan, of een ruim debiet zal den arbeid van Vertaalter en Uitgever loonen. En wat meer zegt, door dit werk, als door zoovele, blijft Spurgeon spreken, ook nadat hij gestorven is en zal hij nog voor duizenden ten zegen zijn.

L. Penning. De oorlog in Zuid-Afrika, Rotterdam, Daamen.

Van dit werk, dat algemeen zoo gunstig ontvangen werd, zijn thans reeds tien afleveringen in het licht gegeven. De aangename wijze van verhalen, de levendige voorstelling, de zaakrijke kennis, waarover de Schrijver beschikt, gepaard met de algemeene, warme belangstelling in de zaak der beide Republieken, verzekeren aan Schrijver en Uitgever een ruim en altijd toenemend debiet. Jammer slechts, dat de Schrijver straks toekomen moet aan de ongunstige wending van den strijd. Moge God de broeders van Transvaal en Oranje-Vrijstaat bijstaan en voor Engelslands overheersching behoeden.

Mr. G. Groen van Prinsterer. Eene lezing door P. Oranje, hoofd eener Geref. school te Amsterdam. Middelburg, A. D. Littjoij.

Wie van deze lezing kennis heeft genomen, verwondert zich niet over den dringenden wensch harer hoorders, dat zij in het licht mocht verschijnen. De lezing is dat alleszins waard. Zij is eenvoudig, duidelijk, zonder opspraak, zaakrijk, in edele taal geschreven, bij uitnemendheid geschikt voor het volk, populair in echten, goeden zin. De schrijver laat Groen zelf voor ons optreden en tot ons spreken, in zijn historische studie, in zijn parlementaire loopbaan, in zijn strijd voor de vrijheid der school en der kerk, in zijne teleurstelling en beproeving, maar ook in zijn geloof en vertrouwen. Het is in één woord eene goede, deugdelijke lezing, die in wijne kring dient verspreid te worden.

Efeze 2 : 19—22. Leerrede uitgesproken bij gelegenheid van het in gebruik nemen van het nieuwe kerkgebouw der Gereformeerde kerk te Hattem, door Dr. H. Bouwman. Kampen, J. H. Bos, 1900.

Eene schoone leerrede, die zich houdt bij den tekst, op duidelijke wijze het Woord Gods verklaart, en de kerk van Christus, gelijk Paulus haar in Ef. 2 : 19—22 beschrijft, doet kennen als de gemeenschap der heiligen, als het heerlijk Godsgebouw, als de woonstede Gods. Na de verklaring van den tekst geeft Dr. Bouwman, naar de gelegenheid des tijds, een kort overzicht van de geschiedenis der gescheiden kerk te Hattem, die een kennelijk bewijs is van des Heeren leiding en zegen. De Scheiding te Hattem is in haar eenvoud schoon en getuigt krachtig van de getrouwheid des geloofs, die aan haar eersten leeraar, Brummelkamp, eigen was.

BAVINCK.

ADVERTENTIE.

Gehuwd:

H. VAN ANDEL

EN

J. D. TE WINKEL,

die, mede namens wederzijdsche betrekkingen, hunnen hartelijken **dank** betuigen voor de vele en treffende bewijzen van belangstelling, bij hun huwelijk ondervonden.

UTRECHT,
8 Maart 1900.

Heden gaf de Heere ons een welgeschapen **ZOON**.

W. BREUKELAAR.

G. E. BREUKELAAR—
TE BOVELD.

HALFWEG,
8 Maart 1900.

De Heere verblijdde ons heden door de geboorte van een welgeschapen **DOCHTER**.

J. SIJBSMA,

V. D. M.

M. SIJBSMA—
VAN ANKEN.

WESTER-EMDEN,
13 Maart 1900.

Voor de talrijke bewijzen van deelneming, ondervonden gedurende de ziekte en bij het overlijden van onzen geliefden Echtgenoot, Vader, Behuwd-, Groot- en Overgrootvader, betuigen wij onzen hartelijken **dank**.

Namens de Familie,
WED. J. VOS Hz.

NIJW-AMSTERDAM,
12 Maart 1900.

Het heeft den vrijmachtigen God behaagd, na een lijden van enkele dagen, door den dood van mijne zijde weg te nemen mijn eenige Dochter

ZWAANTJE,

in den ouderdom van 22 jaar.

Zwaar treft mij dit verlies, maar de hoop op een zalig wederzien lenigt mijne smart.

De diepbedroefde

WED. J. B. MEIJER—

VINKE.

DEN HAM,
4 Maart 1900.

Heden behaagde het den Almachtige op het alleroverwachts van onze zijde weg te nemen, onze geliefde Echtgenoot en zorgdragende Moeder

Trijntje Sminia,

in den ouderdom van 63 jaar. Dat wij niet behoeven te treuren als degenen die geen hoop hebben, lertig eenigszins onze smart.

R. POSTEMA
en Kinderen.

SNEEK,
10 Maart 1900

Heden overleed onze innig geliefde Zuster

BERENDINA MARIA BRUINS,
in den ouderdom van 67 jaren.

Zij was bereid om heen te gaan naar het huis des Vaders, waar ook haar eene plaats door Jezus was bereid, want haar eenige grond was in de geerachtigheid van Christus.

Dit is onze troost bij het smartelijk gemis

Uit aller naam.

W. A. BRUINS.

WIJHE,
11 Maart 1900.

Heden ontsiep, in de hoop des eeuwigen levens, onze geliefde Moeder, Behuwmoeeder en Grootmoeder

Wibbegeen Teninga,

weduwe van H. NOORDHOF, in den ouderdom van 73 jaar en 7 maand.

G. NOORDHOF, } LIPPEN-
U. NOORDHOF- } HUIZEN.
WANERS.

L. NOORDHOF, } KAMPEN.
M. NOORDHOF- }
ROOSEBOOM.

J. NOORDHOF, GRONINGEN.

J. HEKMAN, } STADS-
G. HEKMAN- } KANAAL
V. D. WOUDE,

W. HEKMAN.

LIPPENHUIZEN,
14 Maart 1900.

KENNISGEVING

aan Jongelingen of Ouders en Voogden, wier Jongelingen met Maart te 's-GRavenhage in dienst worden gesteld.

De Vereeniging voor Samenkomsten van militairen van Gereformeerden huize, verzoekt beled, bij de opkomst in Maart, zoo spoedig doenlijk opgaven te mogen ontvangen, van de namen der Jongelingen, die te 's-Gravenhage in dienst zijn gesteld, met aanwijzing bij welk deel van het leger zij zijn ingelijfd.

Het Locaal der Samenkomst is

Bazarlaan 9 h.

Namens de Vereeniging voornoemd,
C. J. VAN ROODE Jk., Secretaris,
Jan van Nassastraat 119
's-Gravenhage.

COMPACNON

wordt er gezocht door iemand, die in 't Noordelijk gedeelte des lands een bloeiende zaak heeft, en een fabriek zoekt op te richten.

Benodigd kapitaal ± f 20.000.

Brieven franco, letter f. Uitgever van de Bazuin te Kampen.

J. VAN DELFT,

BANKETBAKKER, ZAANDAM

verzendt tegen toezending van postwissel groot f 1,25, franco door het geheele land, 2 busjes

Transvaalse

Boeren Jongens.

Buitengewoon fijn van smaak, zoo zelfs, dat ze boven alle andere jongens uitmunten.

TE KOOP

voor billiken prijs een zeer groote

AMERIKAANSCH KACHEL,

zeer geschikt voor groote zaal of kleine kerk. Te bevragen onder motto „Helios“ aan den Uitgever van de Bazuin te Kampen.

BOEKVERKOOPING

van eene zeer belangrijke partij Theologie en Letterkunde op Maandag 2 April e. v. d. door den Boekh. J. H. KOK te Kampen.

De catalogus is op aanvraag franco te bekomen.

Voor eene volgende verkoop worden van heden af weder groote en kleine partijen aangenomen.

(Zeer billijke conditiën en directe uitbetaling.)

Ter uitdeeling aan kinderen op Zondagsscholen worden aanbevolen de

Gekleurde Cents-Prenten

over de Bijbelsche Geschied. O. & N. Test.

Bij toezending van het bedrag worden ze franco verzonden door ZALSMAN te Kampen.

Wat zegt de Schrift?

Onder dezen titel verschijnt bij Gez. MEERBURG te HUSDEN een Maandblad tot bevordering van het rechte lezen en uitlegen van Gods Woord, 16 bl. v. 2 kol. royaal 80. met omslag; f 1.50 p. jaar; onder red. van Prof. L. LINDEBOOM No 1 is. op aanvraag, ter kennismaking te bekomen bij den uitgever. Wie vijf abonnees bezorgt, ontvangt den eersten jaargang gratis. Advertentiën 10 ct. per regel; bij abonnement, minder.

Spoedige opgave van intekening wordt vriendelijk verzocht.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

DENKT AAN UWE BELIJDENIS.

Een woord aan jeugdige leden der gemeente, na het afleggen hunner geloofsbelijdenis,

DOOR

W. H. GISPEN.

Prijs 25 Cent; 10 Ex. à 22½ Ct.
25 Ex. à 20 Ct.; 50 Ex. à 17½ Ct.
100 Ex. à 15 ct.

BESTUUR EN AANMOEDIGING

VOOR IEDER

die ernstig de zaligheid zoekt.

DOOR

J. A. JAMES.

Vierde druk. 60 cent.

Bij getallen tegen verminderden prijs

Tijdelijke Opruiming.

TEN KATE.

POEZY. Nieuwe bloemlezing

8 deelen f 1,40. Ieder deel 120 bladz.

Franco thuis op ontvangst van postwissel, motto „TEN KATE“ door

T. SLAGTER,

Uitgever, Kollum.

Bij G. F. CALLENBACH te Nijkerk verscheen:

CATALOGUS

VAN BOEKWERKEN,

geschikt als geschenken aan

nieuwe leden der Christelijke Gemeente

waarin, om de keuze gemakkelijk te maken, een korte beschrijving van den inhoud der boeken gegeven wordt.

Op aanvraag wordt deze Catalogus aan belangstellenden gratis en franco toegezonden.

Bij D. A. DAAMEN te ROTTERDAM

is verschenen: een belangrijke nieuwe uitgaaf, welke bij de meeste Boekhandelaars voorhanden is en ter inzage te bekomen n.l. het EERSTE deel van

Het Seiden van C. H. Spurgeon

een werk, dat ongetwijfeld ieder die belangstelt in de dingen, die het Koninkrijk Gods aangaan, gaarne zal willen bezitten. Wie kennis maakte met de voortreffelijke geschriften van dezen prediker bij uitnemendheid, die voor zeer velen ook in ons land ten zegen is gesteld en duizenden heeft getrouwt en gesticht, zal zeker van zijn zoo rijk begenadigd, merkwaardig leven iets meer willen weten.

Welnu, bovenvermeld boek bevat daarvan de uitvoerige geschiedenis, door hemzelf beschreven, met platen en portretten versierd, tegen uiterst lagen prijs. Men vragte bij zijn Boekhandelaar of den Uitgever het Prospectus aan, waarin alle bijzonderheden zijn vermeld.

DE KAMPER
BOEK-EN-STEENDRUKKERIJ
van ZALSMAN
is het beste adres voor alle soorten drukwerk.
Rekeningen, nota's, kwitanties, briefhoofden, briefkaarten, enveloppes, advieskaarten, naamkaartjes, wissels, circulaire, programma's, enz. enz. worden net, vlug en goedkoop franco geleverd door het geheele rijk.

Verschenen bij JAN HAAN te Groningen

Drie Leerredenen,

vooral voor vacante Kerken,

DOOR

S. D. ATEMA,

besoepen predikant te Delftshaven.

Prijs f 0,25.

OUDERLINGEN.

Schaft u aan: **HANDELINGEN** van het **Regeer-Ouderlingen-Congres** (1888) bevatt. behalve uitvoerig verslag van al het verhandelde, de volgende referaten: Dr v. d. Burch. Arbeid in en buiten de gemeente. Ds. G. RINGNALDA. Het ambt d. Ouderlingen. Ds. A. v. VERLO. De roeping en vereischten d. Ouderlingen n. h. Woord. W. A. VROUWEN. Over idem. Ds. G. VLUG. De verhouding v. d. Ouderling tot de andere ambtsdragers. **86** zeer compres gedrukte blz slechts **40 cent**. Alom te ontbieden of franco outv. postw. van den uitgever **J. H. BUNKE**, te Rotterdam.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

FEESTSTOFFEN

DOOR

S. VAN VELZEN,

in teven Hoogleraar aan de Theol. School.

TWEDE DRUK. 289 BLADZ. f 1,00. Deze beroemde bundel Feeststoffen kostte vroeger f 1,75. De tweede druk, met zeer duidelijke letter, slechts **f 1,00**. Alle Boekh. nemen bestellingen aan. Na ontvangst van postwissel f 1,— wordt het franco verzonden door den uitgever.

Wie durft mij vertrouwen? Die zal niet teleurgesteld uitkomen!

Ik moet kort zijn om advertentiegeden te besparen, anders zou ik gaarne, ja zeer gaarne, al de titels willen opnoemen. Want wat ik nu doe, is nog nooit gebeurd en zal ook nimmer weer kunnen gebeuren. Ik heb 100 pakketten gereed liggen van f 1,10, bevattende 1 jaarg. De Kindervriend met platen, verhalen, raadsels enz. prijs f 1,— en 30 Chr. Boekjes, o.a. van: v. d. Hoorn, Mossel, Mollet, v. d. Maas, Anthonius, Aldershoff, Willems, Jonker, Magendans, Luitingh, enz. enz.

Ja, 30, zegge dertig boekjes van 8 tot 24 bladz., alle beslist Christelijk. Wie dit pakket heeft ontvangen en niet naar getoegen is, kan hetzelfde terugzenden en men ontvangt het geld franco terug.

Zend postwissel f 1,10, motto „VERTROUWEN“, aan T. SLAGTER te Kollum. Franco thuis.

Bij den Uitgever W. VAN DER PLOEG te APPINGEDAM is verschenen:

EENIGE GRONDWAARHEDEN

DER

Christelijke Godsdienst,

IN OVEREENSTEMMING MET

Gods Woord, de Belijdenisschriften,

Calvijn en andere onzer Geref.

Vaderen

EN DAARMEDE VERGELEKEN

de beschouwingen van Dr. KUYPER,

DOOR

H. HUISMAN,

Oud-ouderling en lid der Geref. gemeente te Appingedam.

348 bladzijden, postformaat. Prijs f 1,—, franco per post f 1,10.

Verkrijgbaar bij alle soliede Boekhandelaars.

T. SLAGTER te KOLLUM debiteert met succes:

GESCHIEDENIS DES VADERLANDS

UIT EEN

Christel. oogpunt beschouwd

DOOR

J. H. VAN LINSCHOTEN.

Vroeger f 3,—. Thans slechts 60 cent.

Boek- en
Handeldrukkerij
VAN DE
Uitgeversmaatschappij
„DE VECHT“
Breukelen. Direct. P. MOBACH.
(Uitgave van het Geref.
Traktatengenootschap
„FILIPPUS“)
Beveelt zich beled
aan voor de levering
van alle voorkomende
Drukwerken.
Fraat werk. Vlugge bediening.
Concurrerende prijzen.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

VIER- EN FEESTDAGEN

ACHT LEERREDENEN

DOOR

J. J. Westerheek van Eerten B.Jz.

Pred. te Kampen.

Prijs f —,75.

Samenspraken

Voor Christel. Jongel. Vereen.

Engeland—Transvaal. 1 ex. 20 cts., 4 ex. 70 ct.

De aanleiding tot den oorlog tusssen Engeland en de Boeren-Republieken.

1 ex. 25 cts., 7 ex. f 1,40.

Leerplicht of niet? 1 ex. 25 cts., 4 ex. 85 ct.

Voor Chr. Jonged. Vereen.

Eene nithuize Moeder. 1 ex. 25 cts., 5 ex. f 1,—.

De Naal-juffrouw. 1 ex. 20 cts., 5 ex. 80 cts.

Vollide lijst Samenspraken en Gedichten op aanvraag gratis te bekomen.

T. SLAGTER,

Kollum. Uitgever.

Bij J. H. BOS te KAMPEN is verschenen:

HET HUISBEZOEK

DOOR

P. BIESTERVELD,

Hoogleraar aan de Theol. School.

Prijs ingen. f 1,90, geb. f 2,50.

GEREFORMEERD GYMNASIUM, te Amsterdam.

Sedert de laatste opgave ontving de Vereeniging voor Voorbereidend Universitair Onderwijs de volgende giften:

AMSTERDAM: Door Ds. W. H. G. motto „Gered“ f 5. WESTHEM: K. G. f 1. A. F. B. f 1. A. S. P. f 1. OPPENHUIZEN: A. E. f 1. Meij. M. C. v. K. f 1. H. J. M. f 0,50. A. S. f 0,50. R. d. J. f 0,50. R. W. C. f 0,50. E. D. f 1. ERMELO: J. V. f 1. N. N. f 0,50. M. D. f 1. UITWELLINGERGA: W. H. V. f 1. VOORBURG: Wed. J. J. R. f 0,50. D. K. f 2,50; N. N. f 2. C. J. S. f 1. D. d. W. f 1. J. P. T. L. f 1. Meij. S. f 1. Meij. A. v. D. f 10. HONSELAARSDIJK: Wed. T. H. f 1. J. v. W. f 1. Joh. V. f 0,50. F. S. Mzn. f 0,50. J. M. H. f 1. J. B. f 1. W. V. f 1. DELFT: Wed. T. M. f 5. G. B. A. F. f 2,50. NAALDWIJK: T. J. H. f 0,50; Meij. M. J. P. f 1. J. K. f 0,50. W. V. f 0,50. C. P. f 0,50. G. S. f 1. J. H. B. f 0,50. J. v. G. f 1. D. K. f 1. W. K. f 1. G. V. f 1. L. M. V. f 0,50. G. d. V. f 1. J. v. d. W. f 1. Jb. V. f 0,50. F. V. f 0,50. J. v. d. B. f 1. C. v. S. f 1. J. v. d. B. f 0,50. T. K. Az. f 1. N. N. f 0,50. Wed. K. K. f 2. MAASLAND: C. B. f 0,50. J. v. T. f 1. J. K. f 1. W. V. f 0,50. K. v. d. L. f 1. P. M. v. S. f 1. Ph. L. f 1. W. v. V. f 1. Jb. v. d. K. Johz f 1. J. v. d. K. f 1. A. B. f 1. J. V. f 1. L. D. f 1. A. D. f 1. W. D. f 1. 2,50. A. v. N. f 1. A. D. f 2. J. P. Pz. f 0,50. C. v. D. f 0,50. M. D. f 1. C. Z. f 1. A. v. d. A. f 1. W. v. d. A. Azn. f 0,50. J. v. K. Gz. f 1. C. v. O. f 1. J. v. H. f 0,50. A. v. d. K. f 1. M. v. B. f 1. J. K. f 1. J. v. B. f 0,50. C. K. f 1. P. N. f 2,50. J. D. f 1. M. v. B. f 1. J. v. d. M. f 1. P. S. f 1. G. v. d. K. Jz. f 1. S. v. d. K. Gzn f 2,50. M. v. B. Sz f 2. A. v. d. B. f 1,50. P. v. d. B. f 1. Wed. A. K. f 1. Meij. M. D. f 0,50. A. v. d. B. f 0,50. SCHIEDAM: A. S. f 1. P. B. f 1. S. C. v. W. f 1. L. v. d. K. f 1. S. W. f 1. MAASLUIS: L. B. Jz. f 1. D. S. f 1. C. d. G. f 1. Joh. v. V. f 2,50. G. S. f 1. J. B. f 1. J. S. Lzn. f 1. P. R. f 2,50. L. H. f 1. W. T. d. B. f 1. H. J. d. B. f 1. J. D. f 1. D. W. f 1. A. B. f 1. A. v. Z. 2,50. L. M. V. f 1. C. K. Bzn. f 1. J. H. Jzn. f 0,50. J. d. B. f 2,50. A. S. f 1. P. d. B. Jzn. f 2,50. Jb. R. f 0,50. C. W. f 1. J. S. f 1,50. N. B. f 5. Wed. N. V. f 1. Wed. J. C. f 1. J. B. f 1. G. W. f 1. OVERSCHIE: M. V. f 1. Jac. P. f 1. Ph. B. f 1. J. v. D. f 1. J. G. V. f 1. J. v. E. f 1. P. v. E. f 1. Wed. C. B. f 1. VLAARDINGEN: M. K. f 1. J. v. S. f 1,50. J. C. v. S. f 0,50. J. v. d. Wz. en W. v. d. W. Wz. f 5. M. T. f 0,50. C. T. f 1. J. D. B. f 1. T. v. S. f 1. G. P. d. B. f 1. M. d. H. f 1. L. D. Czn. f 0,50. W. K. f 1. J. N. f 1. J. Z. f 1. M. D. Czn. f 1. P. v. d. B. f 0,50. G. v. d. W. f 1. H. D. f 2,50. K. F. f 1. S. v. d. S. f 0,50. A. v. R. f 1. J. D. f 1. D. v. R. f 1. A. d. N. f 1. t. d. B. f 2,50. G. S. f 1. W. B. f 1. Meij. N. f 1. M. v. d. B. f 1. Wed. C. B. f 1.

N. B. Niet vermeld zijn hier de bijdragen, waarover per quantiteit wordt beschikt.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributiën:

Door den heer R. D. Hoornstra te Makum f 12; door den heer H.